

50% koszt uzyskania przychodów

Czy podatnicy wykorzystują potencjał tego rozwiązania?

Grudzień 2024

273 tys.

Podatników skorzystało
z 50% kosztów uzyskania
przychodów w 2023 r.

Wprowadzenie

50% KUP wymaga dostosowania do rynku pracy

W polskim systemie podatkowym istnieją różne mechanizmy, które pozwalają na pomniejszenie podstawy opodatkowania o koszty uzyskania przychodu, co skutkuje obniżeniem należnego podatku dochodowego. Standardowe koszty uzyskania przychodu dla pracowników zatrudnionych na umowę o pracę są z góry określone i wynoszą 250 PLN oraz 300 PLN miesięcznie, natomiast pewne grupy zawodowe mają możliwość skorzystania z preferencyjnych autorskich/podwyższonych kosztów uzyskania przychodu.

Mechanizm ten ma za zadanie wspierać działalność twórczą, uznawaną za kluczową dla rozwoju kultury, nauki i innowacji technologicznych. Autorskie koszty uzyskania przychodu to istotne narzędzie, które umożliwia obniżenie podatku dochodowego osobom wykonującym pracę o charakterze twórczym. Dzięki temu mechanizmowi twórcy mogą więcej inwestować w rozwój swojej działalności, co jest korzystne zarówno dla nich, jak i dla gospodarki.

Jednak ze względu na rosnące potrzeby nowoczesnych branż, przepisy te mogą wymagać dalszej ewolucji, aby lepiej odpowiadać na wyzwania współczesnego rynku pracy.

Zapraszamy do lektury!

Podatnicy coraz częściej sięgają po 50% KUP...

Ponad 273 tys. podatników PIT skorzystało w 2023 r. z ulgi 50% KUP. W ciągu 5 lat grupa ta zwiększyła się o ¼.

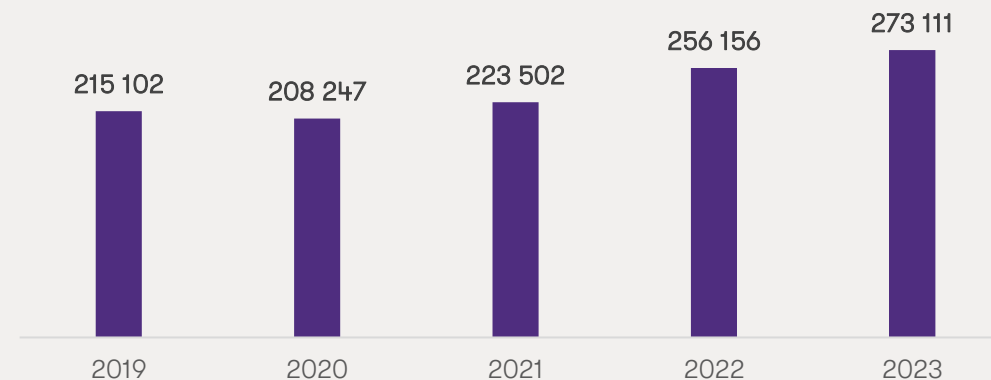
50% koszty uzyskania przychodów są efektywnym narzędziem zwiększającym wynagrodzenie netto pracowników wykonujących pracę twórczą. Skorzystanie z tej ulgi obwarowane jest jednak wieloma warunkami. Jedną z podstawowych przesłanek stosowania 50% KUP, zakłada, że należy stosować je w przypadku wynagrodzeń z tytułu korzystania przez twórców z praw autorskich i artystów wykonawców z praw pokrewnych.

Dane zebrane przez Ministerstwo Finansów pokazują, że w minionych 5 latach zainteresowanie 50% KUP stopniowo rosło. Liczba podatników podatku dochodowego od osób fizycznych, którzy osiągnęli przychody z tytułu umowy o pracę, do których zastosowanie miały autorskie koszty uzyskania przychodu w wysokości 50% wyniosła w 2023 r. ponad 273,1 tys. osób co oznacza wzrost o 27% w stosunku do roku 2019.

To istotny wzrost popularności rozwiązania 50% KUP, w szczególności biorąc pod uwagę rosnący udział osób na tzw. umowach B2B na rynku pracy, które z takiego mechanizmu skorzystać nie mogą. Wzrost zainteresowania tym rozwiązaniem zaobserwować można na przełomie lat 2021/2022, kiedy to w Polsce zaczął

obowiązywać Polski Ład, efektywnie zwiększając obciążenia podatkowe dla pracowników. Firmy szukając możliwych rozwiązań zniwelowania efektów Polskiego Ładu zdecydowały się m.in. na implementację 50% KUP. Jednocześnie nadal wiele firm nie jest świadoma lub nie decyduje się na wdrożenie mechanizmu 50% KUP pomimo korzyści z tego płynących.

Wykres 1. Liczba podatników PIT, którzy osiągnęli przychody z tytułu umowy o pracę, do których zastosowanie miały autorskie koszty uzyskania przychodu w wysokości 50%

Źródło: dane Ministerstwa Finansów z 4.10.2024 r.

...ale nieliczni w całości wykorzystują limit

Mimo, że rośnie liczba podatników, którzy sięgają po 50% KUP, to nadal nieliczni w całości wykorzystują przysługujący limit.

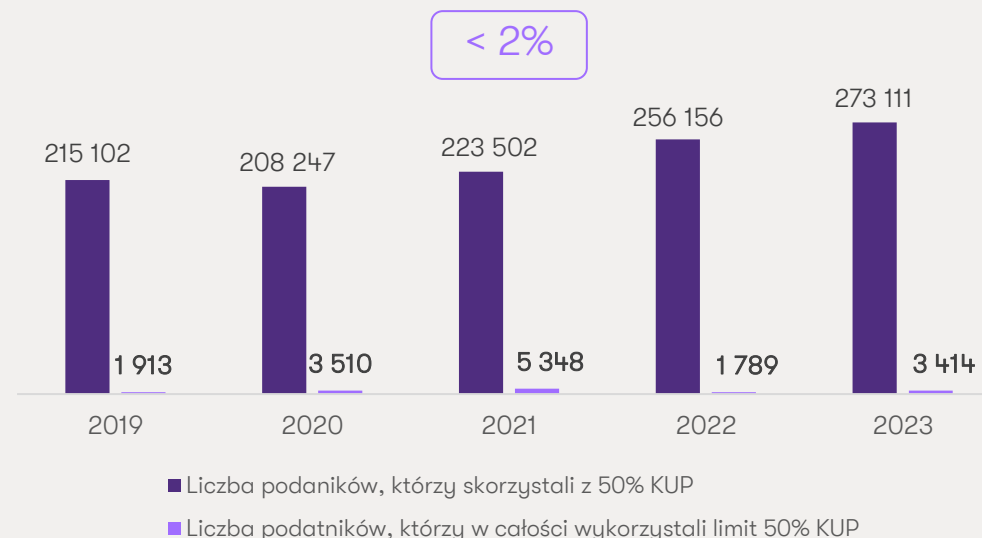
W ramach ulgi podatnicy mogą odliczyć 50% przychodów, nie więcej jednak niż 120 tys. zł rocznie. W ciągu minionych 5 lat liczba podatników podatku dochodowego od osób fizycznych, którzy osiągnęli przychody z tytułu umowy o pracę i w całości wykorzystali limit autorskich kosztów uzyskania przychodu w wysokości 50% wynosiła kilka tysięcy rocznie. Ich udział w ogólnej liczbie podatników, którzy skorzystali z tej ulgi był stabilny – na poziomie 1-2%.

Spadek osób wykorzystujących limit w całości zmniejszył się na przestrzeni lat 2021-2022 za sprawą podwyższenia limitu (bazowanego na kwocie pierwszego progu podatkowego) z 85 528 PLN do 120 000 PLN. Z uwagi na szybko rosnący wzrost płac w ostatnich latach liczba osób wykorzystująca limit w całości rośnie i zakładamy że nadal będzie rosnąć przy braku waloryzacji pierwszego progu podatkowego. Należy również podkreślić, że 50% KUP nie obejmuje całego wynagrodzenia pracownika, a jedynie część pracy, jaką pracownik poświęca na czynności twórcze.

Dodatkowym elementem limitującym skorzystanie z 50% w pełni jest obowiązek wypłacania co najmniej minimalnego wynagrodzenia bez stosowania podwyższonych kosztów uzyskania przychodu. W praktyce oznacza to więc,

że nawet w przypadku wykonywania przez daną osobę w 100% czynności twórczych, co najmniej minimalne wynagrodzenie i tak musi być wypłacone bez stosowania podwyższonych kosztów uzyskania przychodu.

Wykres 2. Liczba podatników PIT, którzy osiągnęli przychody z tytułu umowy o pracę, do których zastosowanie miały 50% KUP oraz liczba podatników PIT, w całości wykorzystali ich limit.

Rośnie kwota przychodu z zastosowaniem 50%KUP..

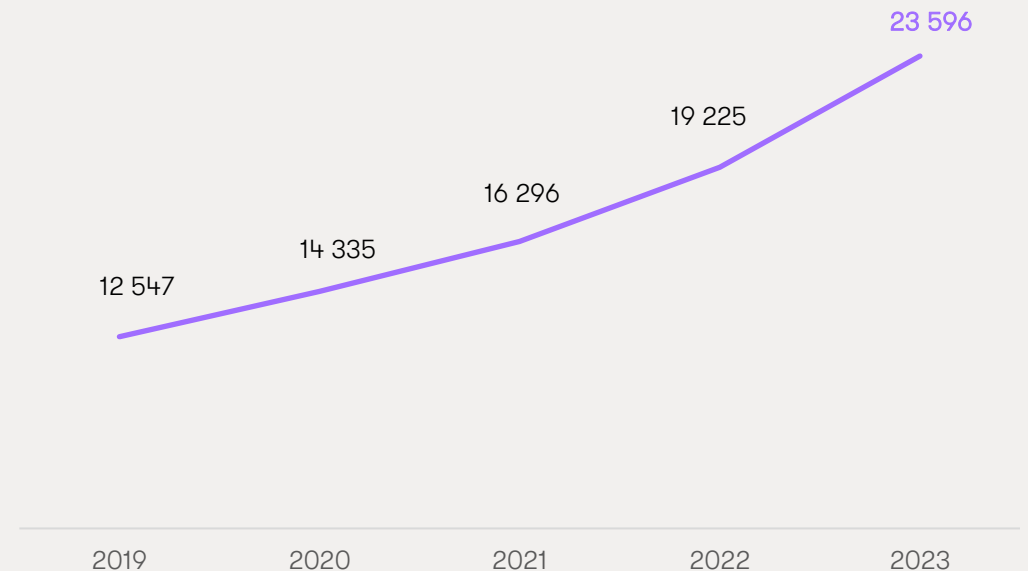
Kwota przychodu, do którego miały zastosowanie 50% KUP rosła w ostatnich latach dynamiczniej od liczby podatników.

50% KUP powinny być stosowane w przypadku wynagrodzeń podatników wykonujących działalność twórczą, uzyskujących przychody z przeniesienia autorskich praw do stworzonych utworów. Ustawa zawiera zamknięty katalog przychodów, co do których można zastosować ulgę.

W 2023 r. łączna kwota przychodu, do którego miały zastosowanie 50% autorskie koszty uzyskania przychodu wykazane przez podatników podatku dochodowego od osób fizycznych, którzy osiągnęli przychody z tytułu umowy o pracę zbliżyła się do 23,6 mld zł, co oznacza, że w porównaniu z 2019 r. niemal się podwoiła.

Pokazuje to również istotną dynamikę wynagrodzeń wśród osób tworzących utwory. Pracodawcom trudniej jest więc zatrudnić takie osoby z uwagi na większe wymagania płacowe. Pomocny w takich sytuacjach może okazać się mechanizm 50% KUP z uwagi na zachowanie pewnego poziomu wynagrodzenia brutto przy dużo wyższym wynagrodzeniu netto.

Wykres 3. Łączna kwota przychodu, do którego miały zastosowanie 50% autorskie koszty uzyskania przychodu wykazane przez podatników PIT, którzy osiągnęli przychody z tytułu umowy o pracę [w mln zł]

Źródło: dane Ministerstwa Finansów z 4.10.2024 r.

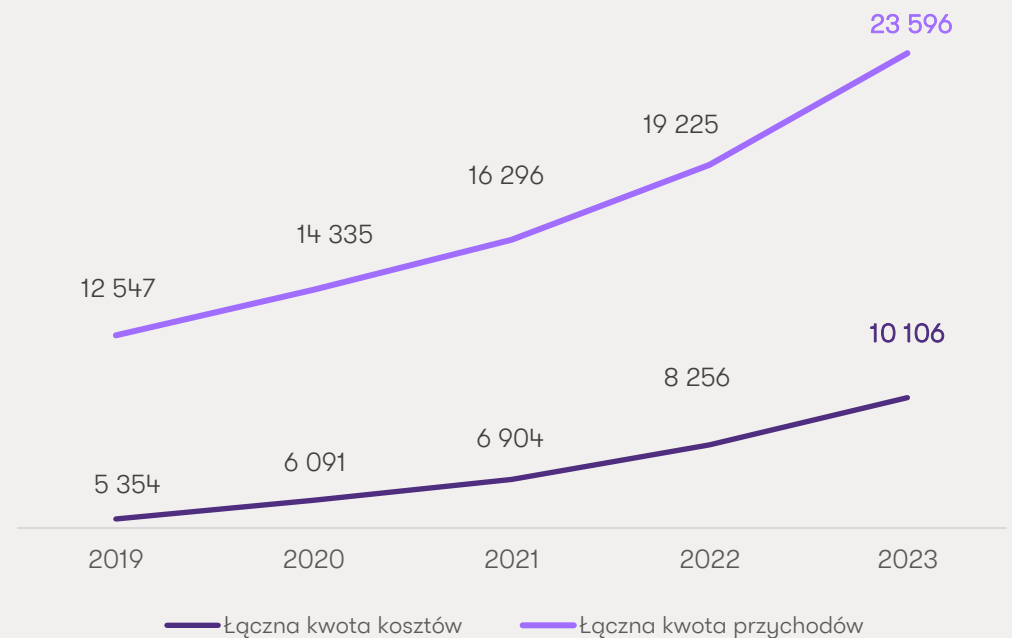
...oraz kwota kosztów wykazanych przez podatników

W ślad za przychodami, do których zastosowano 50% KUP podąża także kwota kosztów wykazana przez podatników.

W latach 2019-2023 można było zaobserwować także stopniowy wzrost łącznej kwoty 50% autorskich kosztów uzyskania przychodu wykazana przez podatników podatku dochodowego od osób fizycznych, którzy osiągnęli przychody z tytułu umowy o pracę. Jak wynika z danych Ministerstwa Finansów w 2023 r. podwoiła się ona względem roku 2019 i wyniosła ponad 10 mld zł.

Niewątpliwie do wzrostu zainteresowania 50% KUP przyczyniło się opublikowanie interpretacji ogólnej 15 września 2020 r., w której zaadresowane zostały główne wątpliwości i problemy związane z praktycznym stosowaniem podwyższonych kosztów. Podatnicy uzyskali wówczas istotne narzędzie do analizy prawnej możliwości implementacji takiego rozwiązania w swojej firmie. Oczywiście prawidłowe stosowanie autorskich kosztów uzyskania przychodu obwarowane jest wieloma warunkami w zakresie zmiany umów o pracę, odpowiedniego raportowania stworzonych przez pracowników utworów oraz finalnie prawidłowym wyodrębnieniem honorarium, które jest wypłacane za przeniesienie praw autorskich do stworzonego przez pracownika utworu.

Wykres 4. Łączna kwota przychodu oraz łączna kwota 50% autorskich kosztów uzyskania przychodu wykazana przez podatników PIT, którzy osiągnęli przychody z tytułu umowy o pracę [w mln zł]

Źródło: dane Ministerstwa Finansów z 4.10.2024 r.

50% KUP - szanse

Preferencja dla pracownika i pracodawcy

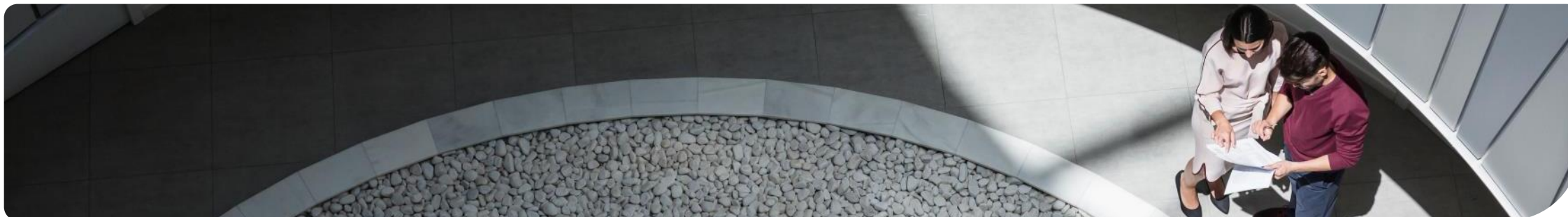
Osoby uprawnione do stosowania z podwyższonych kosztów uzyskania przychodu będą co do zasady również zaangażowane w różnego rodzaju projekty badawczo-rozwojowe. To z kolei pozwala na zastosowanie pewnych preferencji przez pracodawcę, np. w postaci ulgi badawczo-rozwojowej. Obecnie przepisy pozwalają na dodatkowe odliczenie w wysokości 200% kosztów poniesionych na zatrudnienie pracownika zaangażowanego w procesy twórcze. Tym samym, wdrażając rozwiązanie 50% KUP pracodawcy mogą jednocześnie niewielkim nakładem pracy wdrożyć ulgę badawczo-rozwojową, która pozwoli na odzyskanie części zapłaconego podatku z tytułu zatrudniania wyżej wymienionych osób.

Takie działanie, a więc symultaniczne wdrożenie ulgi B+R oraz 50% KUP, pozwoli pracodawcom na zaoferowanie pracownikom atrakcyjniejszych warunków wynagradzania (wyższe netto) oraz jednocześnie na odzyskanie części poniesionych wydatków na wynagrodzenie tytułem zwrotu poprzez zastosowanie ulgi B+R.

Pracownicy coraz częściej pytają o 50% KUP

Świadomość osób wykonujących prace twórcze wzrasta, a za tym w parze idzie również popularność stosowania 50% KUP. Z rozmów z klientami dowiadujemy się, że już podczas rozmów rekrutacyjnych kandydaci często dopytują o rozwiązanie 50% KUP w firmie, co jest główną przyczyną podjęcia decyzji przez pracodawców o wdrożeniu tego rozwiązania.

Powyższe może więc wpływać na skuteczność rekrutacji, ponieważ w niektórych przypadkach pracownicy wybiorą niższe wynagrodzenie brutto w firmie która stosuje 50% KUP od firmy z wyższym wynagrodzeniem brutto bez 50% KUP.

50% KUP - wyzwania

Potrzebne jasne wytyczne ze strony organów podatkowych

Wielu pracodawców wciąż obawia się wdrożenia 50% KUP z uwagi na niepewność prawną związaną z odpowiedzialnością pracodawcy w związku z przykładowo niewłaściwie naliczonym podatkiem (zawyżona wysokość 50% KUP). Jest to istotna przeszkoda, ponieważ z uwagi na liczbę pracowników objętych tym rozwiązaniem w niektórych firmach koszt ewentualnej korekty mógłby być znaczący.

W naszej ocenie przydatne byłyby więc jasne wytyczne ze strony organów podatkowych, jakie negatywne skutki mogą wystąpić w przypadku zakwestionowania sposobu stosowania 50% KUP przez pracowników.

Zdaniem doradcy podatkowego

Prosty sposób na wsparcie innowacyjnych rozwiązań

Ostatnimi czasy możemy zauważyć znaczący wzrost zainteresowania 50% kosztami uzyskania przychodu (KUP) wśród podatników. Ta forma preferencyjnego rozliczania kosztów znajduje coraz szersze zastosowanie, zwłaszcza wśród programistów, architektów, naukowców i inżynierów. Wynika to z faktu, że pozwala ona na obniżenie podstawy opodatkowania, a co za tym idzie, zmniejszenie należnego podatku dochodowego.

Zastosowanie autorskich kosztów uzyskania przychodu prowadzi do realnych oszczędności podatkowych, co jest szczególnie istotne w czasach presji płacowej i trudności w pozyskaniu wykwalifikowanych pracowników. Sam mechanizm stosowania autorskich kosztów również nie jest skomplikowany i nie wiąże się z nadmiernym obciążeniem administracyjnym po stronie spółek, co jest istotnym elementem determinującym decyzje podmiotów na wdrożenie tego rozwiązania. Stosowanie 50% KUP charakteryzuje się ponadto stosunkową stabilnością prawną, ponieważ przepisy te nie są modyfikowane i interpretowane w rozbieżny sposób z uwagi na istnienie interpretacji ogólnej.

Wzrost zainteresowania 50% KUP jest zrozumiały i korzystny dla wielu grup zawodowych. Zachęca to do dalszego poszukiwania i wykorzystywania dostępnych ulg podatkowych, które mogą przynieść wymierne korzyści zarówno dla podatników, jak i dla gospodarki jako całości.

Łukasz Boszko

Doradca Podatkowy, Menedżer,
Departament Doradztwa
Grant Thornton

Kto jest uprawniony do stosowania 50% KUP?

Z podwyższonych kosztów uzyskania przychodu mogą korzystać osoby wykonujące działalność o charakterze twórczym, badawczym lub artystycznym.

Ustawodawca przewidział takie rozwiązanie dla zawodów, które wytwarzają tzw. „utwory” w rozumieniu prawa autorskiego. Oznacza to, że preferencja ta obejmuje m.in.:

1. działalność twórczą w zakresie architektury, architektury wnętrz, architektury krajobrazu, inżynierii budowlanej, urbanistyki, literatury, sztuk plastycznych, wzornictwa przemysłowego, muzyki, fotografii, twórczości audialnej i audiowizualnej, programów komputerowych, gier komputerowych, teatru, kostiumografii, scenografii, reżyserii, choreografii, lutnictwa artystycznego, sztuki ludowej oraz dziennikarstwa;
2. działalność artystyczną w dziedzinie sztuki aktorskiej, estradowej, tanecznej i cyrkowej oraz w dziedzinie dyrygentury, wokalistyki i instrumentalistyki;
3. produkcję audialną i audiowizualną;
4. działalność publicystyczną;
5. działalność muzealniczą w dziedzinie wystawienniczej, naukowej, popularyzatorskiej, edukacyjnej oraz wydawniczej;
6. działalność konserwatorską;
7. prawo zależne, o którym mowa w art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2509), do opracowania cudzego utworu w postaci tłumaczenia;
8. działalność badawczo-rozwojową, naukową, naukowo-dydaktyczną, badawczą, badawczo-dydaktyczną oraz prowadzoną na uczelni działalność dydaktyczną.

Katalog ten został stopniowo rozszerzany, co miało na celu dostosowanie przepisów do zmieniającej się gospodarki, zwłaszcza w obszarze nowych technologii.

Najpopularniejszymi beneficjentami 50% KUP od wielu lat są osoby z szeroko rozumianej branży IT, nie oznacza to jednak, że w innych branżach nie znajdują się osoby również uprawnione do stosowania podwyższonych kosztów.

W zasadzie **w prawie każdym podmiocie gospodarczym** znajdują się osoby, które wykonują czynności **kwalityfikujące się do 50% KUP**.

Zapraszamy do kontaktu

Łukasz Boszko

Doradca Podatkowy, Menedżer

Departament Doradztwa

Grant Thornton

M +48 601 720 873

E lukasz.boszko@pl.gt.com

Redakcja: Jolanta Tumulec

Kontakt dla mediów:

Jacek Kowalczyk

Dyrektor Marketingu i PR

Grant Thornton

T +48 505 024 168

E Jacek.Kowalczyk@pl.gt.com

Grant Thornton to jedna z wiodących organizacji audytorsko-doradczych na świecie, obecna w 147 krajach i zatrudniająca ponad 68 tys. pracowników. W Polsce działamy od 30 lat. Zespół 1000 pracowników wspiera naszych klientów w obszarach takich jak doradztwo podatkowe, prawne, transakcyjne i finansowe, audyt czy outsourcing płac i kadr oraz outsourcing księgowości.